

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Híntz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamsauf Vilmos e. titkárhoz)
címezendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdeteskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft
1/16	lap	14	36	70	120	200	360
1/16	"	7	18	35	60	100	180
1/16	"	350	9	1750	30	50	90
1/16	"	175	450	875	15	25	45
1/16	"	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányaszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
menyi helyet igényel a beküldött melléklet; hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (fővár gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. íta számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A burgonya betegségről.

A burgonya betegségek közül a „nedves rotha-
dást” egy élődi gomba a Peronospora infestans idézi
elő, mely egyik alakjában mint Cystopus lép föl. E
gomba boncz- és élettanának részleteibe nem bocsát-
kozva, a következő sorok tárgya lesz 1., mikép ter-
jed a betegség a gumókról a levelekre és viszont a
levelekről miként jut a gumókra; 2., mikép inficiál-
hatják a beteg gumók az egészségeseket, és miként
terjed a baj egy levélről a másikra.

A betegség a magnak való burgonyával vitetik
át egy évről a másikra. Ha a kisedéskor a gumókon
a nedves rothadás világos jelei láthatók, úgy azokat
természetesen elfogjuk dobni, vagy kivágva a
romlott részeket mentől előbb felhasználni. De a gu-
món a betegség tanyát üthetett a nélkül, hogy azt
észre vennők, mivel az említett élődi gomba kifejlő-
désének még csak kezdetén van, és így látszólag
egészen ép gumókat takarítunk és földelünk be, vagy
halmozunk fel a pinczében.

Ha a burgonya száraz, meleg helyen telel ki,
akkor tavasszal megint egészséges — habár csak lát-
szólag egészséges — gumók kerülnek kiültetésre, mert
száraz, meleg levegő a gomba tenyészésének legke-
vésbé sem kedvez; az pihen alkalmas körülményekre
várva, hogy kártékony életét tovább folytathassa. Te-
hát kiültetjük a látszólag ép gumókat; a nedves ta-
lajban esős időjárás mellett a szemek nemsokára haj-

tani kezdenek a száraz és gyökerek előtörnek. Ugyan-
ekkor azonban a Peronospora is, — mely még ős-
szel megfogamzott a gumón — új életre ébred; fo-
nalszervei — Mycelium — megnyulnak, nemsokára
elérnek — a gumó husának sejtjei között — vagy a
sejthártyán át — a kihajtott szemekhez, átfurják a
fiatal zsenge hajtások finom sejtjeit és így bejutnak
a szárukba, melyekkel azután tovább fejlődnek és
együtt nőnek fel. Ha a gomba csirmagvai magukon
a szemeken ütöttek tanyát, akkor a fonalszerveknek
nem kell előbb az egész gumót átkalandozni és fel-
keresni azon helyet, mellyel a fiatal szár az anya-
gumóval összefügg; ez fontos körülmény mint azt ké-
sőbb látni fogjuk.

A fonalszervek tehát a hajtásokkal együtt nő-
nek fel azok légenyidus sejt-nedveiből táplálkozva. A
hajtások szárazakat, leveleket képeznek; a gomba eljut
a levelekbe, itt a felhám alá veszi magát és ekkor
két eset állhat elő. Első esetben a fonalszervek a
felhám alatt össze vissza kuszálnak egy nemezsze-
rű réteget alkotva — Hymenium — mely nemsokára
áttöri a felhámot és összefüggő fehér tömeg alakjá-
ban jelentkezik a levelek felületén — Cystopus —
ezt nevezzük közönségesen lisztharmatnak. Nagytó-
lvegen át nézve e felhárséget finom szájakat vehetünk
észre, melyek végükön bunkóalakulag elvannak vas-
tagodva, és ezek a szaporodási szervek. Itt nem fog-
lalkozva a Cystopus alakkal, áttérek a második esetre,
melyben a fonalszervek a nélkül, hogy nemezszerü-

leg összekuszálódniának a mint a zöldrészek felháma alá jutottak, átfurják annak sejthártyáit, legtöbb esetben azonban a szájcsonkon át kiütik fejüket, eljutnak így a szabad levegőre, mely éltüknek most szükséges. A mint az egyes fonalak előtörtek, falakulag elágaznak; az egyes ágak végein a citrom alakú csirmagrejtők — Sporangium — képződnek, melyek miután megértek leizelődnek és kifejlődésüknek kedvező helyére jutva vagy maguk kicsiráznak vagy pedig szétpattanva a csirmagvakat — Spora — szórják szét, hogy ezek gondoskodjanak e nemes gomba fajának fenntartásáról.

Egy pelyhes, gyakran gyorsan elenyésző szürke harmat — a legtöbbször betegesen átváltozott levelek felületén — árulja el, hogy a Peronospora infestanssal van dolgunk. A betegséget tehát legelőször a leveleken vesszük észre, és fájdalom legtöbbször csak akkor ha már nagyon elharapódzott — különösen Julius és Augustusban. Az egyes leveleken előbb csak kis foltokat láthatunk, sokszor fehéres széllel ellátva, nemsokára az egész levél sárgás, majd barna és fekete lesz; nedves meleg időben különösen gyorsan barnulnak meg a levelek, és pár nap alatt az egész tábla zöldsege a betegség jeleit mutatja, előbb utóbb elhal és vele együtt a halálát okozó gomba, mely csak friss növényi részekben diszlik. Mindaz mi a levelekről lett elmondva, áll a száraz zöldrészeire nézve is.

A csirmagrejtők megérve leizelődnek és lehullanak a földre, itt nedvességet szíva fel szétpattannak, és a csirmagvakat szétszórják; most jön egy eső, mely már utjában számtalan csirmagrejtőt mosott le a levelekről, ezekkel és a földön levő csirmagvakkal fertőztetve átszivárog az esővíz a földön és ha utjában ejti a fiatal idej gumókat lerakja azokra a csirmagvakat a nélkül hogy tudná, mily kárt okoz ez által a gazdának, de talán ez sem sejtí, miszerint a várva várt eső az, mely termését tönkre tette. — A csirmagvak a gumókra jutva kicsiráznak és mint-hogy tenyészésüknek kedvező helyen vannak tovább fejlődnek. A kicsirázott sporák csiratömlőjüket egész könnyűséggel mélyesztik a fiatal gumó vékony héján — vagy legtöbbször a szájcsonkon át annak belsejébe; a csiratömlőből lesznek a fonalszervek, melyek átkalandozzák a gumó husát, a laza sejteken át, a sejt közti járatokon keresztül, utjokba ejtik azon részt is, melylyel a gumó az anyaszárral összefügg: ennek szívós sejthártyáin azonban nem képesek áttörni, de ha beis jutnak a szárazba nemsokára elpusztulnak, mivel a

táplálkozásukra szükséges légenyűdűs sejtmedvek hiányoznak. A gumókon azon helyek, melyeken át a csirmagtömlők befurakoztak megbarnulnak, szintugy a szomszédos sejt részek is; a gumó felületen egy kis bemélyedtség árulja el, hogy alatta a fonalszervek szétterjedtek és ezt a gumó husának több vonalnyira lehető barna színe e helyeken megerősíti. Ha a gumó ősszel a fészekben nem sokkal a kiszedés előtt lepett meg a betegségtől, akkor csak pontos vizsgálat után győződhetünk meg a bajról, vagy ha az a kezdet első stadiumában van, nem is ismerhetjük fel és a gumó, mint ép egészséges a pinczébe vagy verembe kerül. Ha azonban tavasszal szintugy ha nyár folytán fogamzott meg a csirmag, ugy kedvező körülmények között a gomba befejezheti pályafutását a mennyiben csirmagrejtőket, illetőleg csirmagvakat képezhet, — mint azt később látni fogjuk, — de egyszersmind a gumó is a nedvesrothadás áldozata lesz.

Kitűnik az eddigiekből, hogy a betegség nem azon az uton jut a levelekről a gumókra, mint viszont; a régibb vélemény e részben tehát meg van döntve, de egyszersmind a Gühlich-féle eljárástól sem várhatunk sokat, ha ez által a betegség elterjedésének akarnók útját állani. Gühlich szerint ha a szárazakat a fészek közepére halmozott földdel széjjel lenyomjuk, akkor a szárazakra tapadt csirmagvak nem mosathatnak le az esővíz által a gumókra; ez által nem sok van a bajon segítve, mivel mint láttuk minden eső csepp, mely a levelekre és innen a földre esik lemossa a csirmagvakat a talajba és így átviszi a betegséget a gumókra, még pedig annál bizonyosabban mennél vékonyabb az azok fölött levő földréteg. Ez okból az u. n. Pinto-féle eljárás, mely sekélyen takarja be a gumókat földdel sem ajánlható ott, hol a nedves rothadás gyakran lép föl.

Tudjuk eddig, hogy hogyan terjed a betegség a gumókról a levelekre, és mikép jut ezekről a gumókra az eső közvetítésével. Ugyan azon háládatlan szerepet, mint az eső, játsza más esetben a szél. Egyetlen egy fészek levelein jusson el teljes kifejlődésére a Peronospora, ugy arról a legnagyobb könnyűséggel vitetnek a végtelen könnyű csirmagrejtők vagy csirmagvak az egész tábla zöldségére át, sőt a szél irányában fekvő távolabbi vetésekre is. Alig hogy a levélre telepedett egy csirmag, azonnal elkezd az kicsirázni, csiratömlőjével a felhám sejthártyán de legkényelmesebben a szájcsonkon át a levél laza belsejébe nyomul; a fonalszervek bejárják azt és miután bi-

zonyos fokig kifejlődtek, ismét előtűnnek: a felhámon vagy szájcsonkán át a külvilágra jutva itt elágaznak és szaporodási szerveket képeznek épen úgy mint azt fentebb említettem. — A levélzöld a gombától érintett helyeken elenyészik, a beteg részek barna színűek lesznek és a mint a gomba kifejlődésében előre halad mind inkább közeledik elhalásához a levelek illető része. Külsőleg egy fehér gyűrű jelzi azon helyet, mely alatt a betegség pusztit.

Szentkirályi Ákos.

(Folytatása következik.)

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

e) Egyéb gazdasági egyletek.

A badeni Centralstelle des landw. Vereines, a hessen darmstadti Centralstelle für Landwirtschaft, a schleswig-holsteini, balti és rajna-porosz gazdasági egyesületek, valamint a szileziai, poseni, ost. preuseni, szászországi, hannoveri, wiesbadeni, és elsass-lothringiai mezőgazdák hozzájárulásával rendezett s az illető országok és tartományok termelési viszonyait feltüntető szemtermények gyűjteményes kiállítására vonatkozólag röviden megjegyzendő, hogy azok általában sokkal kisebb mérvűek, voltak mint az ez előtt felsoroltak és hogy azok mindenikében a gabnaneműek és hüvelyesek voltak legerősebben képviselve s hogy a buza úgy szólván kizárólag a piros szemű búzáék egy vagy más fajtájához számítandó, jeléül, hogy azok egyelőre még Németországban is kedveltebbek, mint a halványok.

f) Gazdasági tanintézetek és magárusok.

A németországi gazdasági tanintézetek Weihestephan, Poppelsdorf és Eldena által kiállított szemterménygyűjtemények első sorban mint taneszközök érdemlően figyelmet, itt azokra vonatkozólag röviden csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy Weihestephan a főgabnaneműek, nevezetesen a buza, rozs, árpa és zab különböző fajtáit és válfajtáit nemcsak tiszta szemes, hanem kalászos állapotukban is feltüntette.

Poppelsdorf a főgabnaneműeken azaz a buza, rozs, árpa és zabon kívül, még a köles és tengeri, sőt a hüvelyesek nevezetesebb fajtáit és válfajtáit is bemutatta, és pedig a búzát, rozst, árpát, zabot és kölest szakálás illetőleg bugás és szemes állapotban, a tengerit csöben és szemben; a hüvelyeseket pedig a hüvelyben és abból kifosztott tiszta szemes állapotban.

Eldena végül a főgabnaneműeket t. i. a búzát, rozst, árpát és zabot nemcsak kalászos, de tiszta szemes minőségben is kiállította s a borsó különböző fajtáinak eltérő minőségét, egy részről a szárított s kemény papírra ragasztott egész növény, más részről pedig a borsó szemgyűjteménye által törekedett megállapítani.

A név szerint is immár felsorolt németországi ma g-

árusok szemterménygyűjteményei tekintetében, megemlítendő, hogy azok szemterményeinek egészen más jelentősége van, miután nem a vidék termelési viszonyainak, hanem az illető magárus üzletforgalmának adnak kifejezést és épen azért a nevezett szemterménygyűjtemények nemcsak a szántóföldmívelési, hanem az erdészeti miveleti növények magjait is gazdag választékban tüntetik fel.

3) A kiállítás módja.

A németországi szemterménygyűjtemények a keleti gazdasági csarnok nyugoti szárnyában jobbra a két hosszszal mellett levő páros almáriomokon nyertek elhelyezést, és némi eltérést e kintetben, csak Mecklenburg szemtermény kiállítására mutatott, miután ez a csarnok közép vonalában egy minden oldalról szabadon körüljárható kerek asztalnak négy egymás föletti, kisebb kisebb kört képező lépcsőzetes emelvényein állított fel, melyek közepéből kiemelkedő nagy üveg hengerben az ország főterményei egymás fölötti rétegekben, a termelési viszonyoknak megfelelő arányban, mutatattak be.

A szemtermények részint különböző alakú üvegedényekben, részint pedig vászon zsákokkákból lettek kiállítva. Az üvegedények használata Németország szemterménykiállítására való tekintettel az általánosabbnak mondható; üvegedények nemcsak a termények megismerését, hanem jó tiszta minőségben megőrzését is sokkal jobban biztosítván, mint a vászon zsákokkákból, melyek épen azért csakis a kisebb szileziai, poseni, rheinpreuseni szemterménygyűjtemények kiállításánál használtattak föl. Az üvegedények nagysága 1—4 pint között változott, alakjuk pedig részint a szemterménygyűjteményekben általánosabban használt beköszörült üvegdugóval ellátott lapján álló felül gömbölyű henger, részint pedig a közönséges talpon álló s felül bedugaszolt befőttekhez használt üvegekéhez volt hasonló; legtöbb csint, szebben köszörült üvegek megválasztása tekintetében a württembergi Centralstelle für Landwirtschaft fejtett ki.

A szemtermények elrendezése, mint már a fentebb elmondottakból is kitűnik részint a termelési vidék és tulajdonos, részint pedig kizárólag a szemtermény szeme és fajtája szerint történt; az előbbi példájául Bajorország, az utóbbi példájául pedig Württemberg, Cassel és Mecklenburg szemterménykiállításai hozhatók fel; előbbieket vidékek s egyes gazdaságok, utóbbiak a szemtermények különböző fajtáinak tanulmányozását könnyítvén.

A szemterménygyűjtemények tanulságos voltát lényegesen előmozdító, helyes és részletes megjelölésére a kiállított szemterményeknek általában kiváló gond fordított. Még azon kiállításokban is, melyek e tekintetben a legkevésbé részletezést fejtették ki, mint Bajorország és Mecklenburg a termény neve, valamint a termelő és termőhely neve szabatosan fel voltak jegyezve. A termények megjelöléséhez nagyobb részletességet kifejtett kiállításokként különösen megemlítendő: Württemberg, Cassel és Szászország, Baden és Rheinpreussen szemterménykiállításai. A termény nevében, termelő és termőhely nevében kívül ugyaniz-

még figyelemre méltatott az egyes termények megjelelésénél: Würtembergben a termőhely magaslati fekvése és földtani viszonyai; Cassel és Szászországban a termőhely magaslati fekvése, a talaj minősége, az átlag termés nagysága; Badenben a termőhely magaslati fekvése, a földtani viszonyok általában, a talaj minősége, az átlag termés nagysága, a vetés forgó, a földérték; Rheinpreussenben a magaslati fekvés, a földtani képződmény, a talaj minősége, a kataszteri talajosztály, az átlag termés, a vetés forgó és trágyázás minősége és egy hectare eladási ára.

Nem hallgathatjuk el végül a német gazdasági táriat azon hátrányát, melyet a tömeges részvét miatt szűkké vált helyiség okozott; a tér tulságos kihasználása czéljából a tárgyakat egymásra kellett halmozni, mi ugy rendezettség, mint összbenyomás tekintetében kedvezőtlen képet nyújtott.

V. O l a s z o r s z á g.

1) A kiállítók.

Olaszország szemterményeit különösen a gazdasági egyesületek, kereskedelmi kamarák és kiállítási bizottságok által rendezett szemterménygyűjtemények képviselték, habár az egyes mezőgazdák is, mint kiállítók igen nagy érdekeltséget tanúsítottak.

A gazdasági egyesületek, kereskedelmi kamarák és kiállítási bizottságok közül jelentékenyebb tevékenységet fejtettek ki: a comói, lombardiai (milanói), parmai, arezzói, római, campobassói, aostai (turini) chioggiai (velencei), luccai, baslettai, siracusai, trapani és több gazdasági egyesületek; a ferrarai és piacenzai kereskedelmi kamarák; az alessandriai, mantuai, salernói és több kiállítási bizottságok.

A birtokosok részéről kiállított szemterménygyűjtemények közül pedig különösen Chiapella Károly és Vellemi Lőrincz Cuneo Sardiniai tartományi birtokosok részéről kiállított szemterménygyűjteményben, a miveleti növények magjainak teljesebb számával találkoztunk, kiválóbb figyelmet a czukorrépa és csigacső magjai érdemeltek.

A parmai és az arezzói gazdasági egyesületek szemterménykiállításában a gabnaneműek közül kivált búzát, alárendeltebb mérvben rozst, árpat, zabot és kölest, többféle érdekes válfajtaiban pedig tengerit láttunk képviselve; ezen kívül figyelmet érdemelt a nagyszámú paszuly változvány és a takarmánymagvak közül a szép baltaczim.

A római gazdasági egyesület szemterménygyűjteményében miveleti növényeinknek csak nagyon kis számával t. i. a búzával, zabbal, tengerivel és lóbabbal találkoztunk.

A kiállítási bizottságok által rendezett szemterménygyűjtemények között egyike a legsikerültebbnek a foggiai kiállítási bizottságé volt, Délolaszország Capitanata tartományából, melyben a gabnaneműek közül a buza és pedig mint fehér és piros buza; s a hüvelyesek közül a paszuly, borsó, lencse, lóbab szépen voltak képviselve.

b) Magánosak kiállításai.

Chiapella Károly és Vellemi Lőrincz Sardiniai tartományi birtokosok részéről kiállított szemterménygyűjteményben, a miveleti növények magjainak teljesebb számával találkoztunk, kiválóbb figyelmet a czukorrépa és csigacső magjai érdemeltek.

Mariani Gaetano, velencei, Trevisó kerületi birtokosnak szemtermény kiállítása, az épen érintettek mellett, az olaszországi birtokosok által küldött szemterménygyűjtemények között egyike a legjobbaknak, miután a főmiveleti növények mindenike a gazdasági viszonyoknak megfelelő képviselőkre talált.

Említésre méltó a veres és fekete czirok, valamint a szálastakarmányfélék magvainak érdekes collectiója.

Olaszország szemterménygyűjteményeinek a kiállításon való képviseltetését illetőleg egész általánosságban megjegyezhető, hogy a miveleti növénycsoportok közül legjobban a gabnaneműek és hüvelyesek, hiányosabban a fonal és takarmányműek és leggyengébben az olaj és gyök-növények voltak képviselve. A gabnaneműek között mind minőség, mind mennyiség tekintetében első helyen a buza és pedig majd nem egyenjogosultsággal bíró piros és fehér válfajttal, a tengeri válfajttal igen nagy számával, és a rizs; a hüvelyesek között a paszuly és borsó mint emberi táp, a lóbab pedig mint takarmány; a fonalnövények között a kender és len; a szálastakarmánynövények között pedig a lóher és csigacső említendők.

3) A kiállítás módja.

2) A kiállított termények.

a) Gazdasági egyletek és bizottságok.

A gazdasági egyesületek által rendezett szemterménygyűjtemények közül, mint sikerültebbek a comói, lombardiai, parmai, arezzói, és római jöhetnek tekintetbe.

A comói gazdasági egyesület szemterménygyűjteményeiben jóformán csak a gabnaneműek voltak képviselve; a piros közép nagy szemű buza, szép nagy szemű roz, sötétsárga nagy szemű tengeri, továbbá kis mennyiségben kiállított pohánka és köles által.

A lombardiai gazdasági egyesület szemterménygyűjteménye egyike volt a leggazdagabbaknak minőség tekintetében pedig megjegyzendő, hogy a buza közép nagy piros szemű, de gyommagvaktól nem elegendően megtisztított; a roz zöldes barna, vékony szemű; az árpa zöldessárga, igen szép szemű; a zab fehér, rövid köpczű szemű; a tengeri vörössárga, kisszemű és részben fehér nagy szemű; a paszuly nagyság és szín tekintetében egymástól eltérő számos válfajttal mutatott; a borsó zöldes és fehéres nagy szemű; a lencse zöldes és barnás kisszemű.

Olaszország szemterményeinek a bécsi kiállításon történt bemutatása és felállítása tekintetében megjegyzendő, hogy a gazdasági egyesületek, kereskedelmi kamarák és kiállítási bizottságok, valamint az egyes birtokosok részéről is egészben igen szép érdekeltség mutatkozott; de másrészt nem hallgathatjuk el, hogy az általok összeállított szemterménygyűjtemények nagy többsége nem képezett egy teljes egészet és a mintákat is csak nagyon kis mennyiségben tüntette fel.

Hogy a fentemlitett szemterménygyűjtemények nem részesülhettek azon kedvezőbb megítélésben, melyre talán jogos igényt tartani véltek, azt nagy részt Olaszországnak a nyugoti gazdasági csarnok keleti szárnyában kimért szűk helynek és a szemtermény gyűjteményeknek felállításában mellőzött csoportosítási s némi egyöntetűséget czélzó törekvésnek kell tulajdonítani.

Egyáltalában feltűnő, hogy azon meglepő csin, rendszeresség és izlésnek, mely az olasz osztályt az ipar palotában annyira kitüntette, itt csak alig akadunk nyomára s némely merőben heterogén tárgynak összezsufolása azon gondolatot keltette, hogy e helyiség nem csak mint gazdasági csarnok, de egyszersmint kiállítási lomtár gyanánt szerepelt!

A számos kis terménygyűjteménynek, részint zárt almáriomok, részint pedig különböző alaku és nagyságu állványokon és asztalokon felállítása, épen úgy mint a szemtermények felvételére választott különböző alak és nagysággal bíró üvegedények, faládák, zárt bádóg dobozok és zsákok nemcsak az áttekintést, hanem az összehasonlítást is lényegesen megnehezítették.

A szemterményeknek az egyes gyűjteményeknek keretén belől való elrendezése némi figyelem tárgyává csak kevésnél tétetett.

A gyűjtemények és egyes szemtermények megnevezése és jelzése tekintetében Olaszország szemtermény kiállítása a legtöbb esetben szintén sok kívánni valót engedett, mert nem csak hogy voltak gyűjtemények, melyeknek hová-valósága is kétes maradt az idegen szemlélőre, hanem még a különben jobb gyűjteményeknél is az egyes szemtermények jelzése jóformán csak a termény és termelő nevére szorítkozott volt.

VI. Franciaország.

1) A kiállítók.

Franciaország szemterményei a kiállításon csak néhány birtokos által, mint egy saját gazdaságának viszonyai feltüntetésére rendezett gyűjteményben nyertek bemutatást, s a francia mezőgazdák ezen tartózkodásán méltán csodálkozásunkat kell kifejeznünk, mert noha kétséget nem szenved hogy a francia földmívelési termékek nyers állapotukban osztrák-magyar birodalmi piacra kerülni sohasem fognak, mégis feltűnő az újabb időben kétségbe nem vonható haladást tett francia mezőgazdaságnak oly hiányos képviselése egy világkiállításon.

A kiállított szemterménygyűjtemények közül említést érdemelnek: a Pensionat des frères chrétienne de la doctrine Rheimsből, departement Marne; — Pilat brebièresi uradalma, dep. Pas de Calais; Legrand Simon Bersééből, Pont à Marcq mellett, dep. du Nord, — Bignon Lajos és fia, Theneuille, dep. Allier, Desprez és fia, Capelle, dep. du Nord és mások.

2) A kiállított termények.

Az imént érintett szemterménygyűjteményekben képzelt mívelési növények és azok magterméseinek minőségét illetőleg kiemelhetők a következők.

A Pensionat des frères de la doctrine chrétienne Reimsből szemterménygyűjteménye kivált buzát, közte mint érdekes változványokat szakálás csuda és szakálás kemény afrikai buzát mutatott be, azonkívül láttunk árpát, zabot, tengerit és többféle pasulyt, rózsaszínű borsót és nagyfejű mákot.

A Pensionat ezen szemterménykiállításának érdekes kiegészítő részét képezte két táblás kimutatás, melyek egyiken az 1868 és 1869-ben kísérletkép termesztett 40 különböző buza fajának termés viszonyai voltak feltüntetve; míg a másikon 95 burgonyafajának termés mennyiségére és minőségére nézve tett kísérletek eredményei voltak az 1868. évet illetőleg felsorolva.

Pilat, brebièresi gazdaságának szemterménygyűjteményében a gabnaneműek közül a buza számos fajtaival, a roz-, az árpa, a zab; a hüvelyesek közül a lóbab; az olaj és fonalnövények közül a mák és a len; a szálás takarmánynövények közül a lóher, a flandriai luczerna és a baltaczim voltak képviselve.

A kiállított szemterményfajtáknak 1872-ben szolgáltatott termésének nagysága hectoliterben hectareonként (egy hectolitre = 1.60 pozsonyi mérő; egy hectare = 1.73 kat. hold) következőleg jeleztetett a kiállított mintákon:

		termett	
		egy hectareon.	egy kat. holdon
		hectolitre	pozs. mérő
a	fehér rusean buza után	60	55 "
	" mars " "	39	36 "
	" victoria " "	51	47 "
	" flandriai " "	47	43 "
a	piruló Hallet " "	52	48 "
	" Nue " "	52	48 "
a	közönséges rozsz után	— — 44	40 "
a	szépszemű árpa " — — —	58	53 "
a	sárga bugás zab " — — —	86	79 "
a	kis fejű mák " — — —	30	27 "
a	rigai lennél szárban	— 7500 kilo	77 mázsa,

Legrand Simon, Bersée-ben levő gazdaságának kiállított szemterménygyűjteményének legkiválóbb tárgyai-ként említendők: a buzának számos jeles fajtája nevezetesen: a szakálás prince Albert, a poulard rouge, a tar uj hollandi; hybride galand, rouge de l'aigle, fehér négyszögű fejű, Victoria buza sat. melyek szalmás állapotban is bemutatva 4—6' magas növésű birtak; a sárga bugás zab 6' magas; a lóbab szép erős szár és hüvellyel 6' magas; a kender 9' a len 3' magas szárral; a takarmány répa magja igen szép tiszta minőségben a répával és magtermő szárral volt feltüntetve. Legrandnak különben ismeretes magnemesítési telepe van, hol főleg buzát és répamagot termel.

Bignon Lajos és fia theneuillei gazdaságának Franciaország középrészéből küldött szemterménygyűjteményében az általa mívelt növények magjait mutatta be kiváló minőségben.

Desprez és fia a cukorrépa magyknak különle-

gességénél fogva is már nagy érdeklődéssel bíró gyűjteményét állította ki, melyben mintegy 36 különböző minőségű cukorrépa fajta volt képviselve.

Az egyes fajták termésének mennyisége és cukortartalmának nagysága egy táblás kimutatásban volt összeállítva, melyből egyszersmínt kitűnik, hogy a hectareonkénti répatermés 300 — 800.000 kilo (egy cat. holdon 310—825 mázsa) míg a cukortartalom 6—22% között változik és hogy a répában nagyobb terméssel a cukortartalom csökken és megfordítva, ha a répatermés kisebb, a cukortartalom nagyobb.

Az egyes fajták becsének tüzetesebb megbíráhatása végett Desprez nemcsak a magvakat, hanem magvas répanövényeket és répagyököket is állított ki, mint a melyek a megbírást lényegesen megkönnyítették.

Desprez magnemesítő telepe nagyságban felülmúlja Legrandét, minőség tekintetében pedig mindketten méltó versenytársak.

Franciaország imént érintett szemterménygyűjteményeire való tekintettel azt látjuk, hogy a gabbaneműek általában a legerősebben voltak képviselve, s hogy különösen a búzának számos fajtája részesült figyelemben s a fehér búzák a piros búzák mellett már mind nagyobb jelentőségre vergődnek; a hüvelyesek között a paszuly és borsó, valamint a lóbab érdemelnek említést; az olaj és fonálnövények között a mák és len az inkább képviselték; míg a szálas takarmánynövények között a lóher csigacsó és baltaczim; a gyökönövények között pedig a cukorrépa, a minden tekintetben több elismerésben részesülő miveleti növénye a francia mezőgazdaságnak.

Franciaország szemterményeinek képviselése egészben véve igen gyengének mondathatott, mert eltekintve a kiállítók csekély számától, még a kiállított szemterménygyűjtemények sem voltak olyanok, melyek a miveleti növények nagyobb számával dicsekedhettek volna.

3) A kiállítás módja.

A gyűjtemények felállítása a nyugoti gazdasági csarnokok közép szárnyában, a francia közigazgatási minisztérium kiállítása közelében asztalokon és annak hátfalazatán eszközöltetett.

A szemtermények kisebb nagyobb henger alakú üvegekben állították ki, melyek jobbára egy henger fedővel voltak letakarhatók. A szalmásgabbaneműek, hüvelyesek, olaj, fonal és szálastakarmánynövények pedig mintegy a szemtermények szabatosabb ismertetése céljából nyalábba kötve, az illető szemtermény üvege mellett a falazathoz erősítették.

A gyűjtemények, valamint az azokban lévő egyes szemtermények jelzése tekintetében megjegyezhető, hogy az általános szükségnek elég tétetett, természetű és termény neve szabatosan megjelöltetvén, egyeseknél pedig még az illető termény termés nagyságára vonatkozó adatok sem hiányoztak.

(Folytatása következik.)

Levelezés.

T. szerkesztő ur!

Engedje meg a t. szerkesztő ur becses lapja hasábjain egy kis tért kérnem arra, hogy birtokos közönségünknek figyelmét egy igen hasznos és mindenek felett előnyös ügynöki irodára hívjam fel s illetőleg arról saját tapasztalataim nyomán rövid ismertetést adjak.

Ezen iroda a Koloszvártt már három év óta fennálló s folyton sikeresen működő „Általános ipar-és keresk. ügynöki iroda” (óvár bástya utca 6. sz.) mely főként jelzálog-kölcsönök eszközésével foglalkozik.

Sokszor jön a birtokos és nagy gazda oly körülmények közé, hogy gyors pénzsükséglete támad, nagyobb összeget kell igen rövid idő alatt előteremtenie, ha roppant károkat vagy hátramaradást nem akar szenvedni. Ilyenkor csak két kérdés forog fent: „pénzt kapni gyorsan és előnyös feltételek vagyis kis kamat mellett!” — Napjainkban mindkét kérdés gyakran alig megoldható feladatot képez s épen a szorgos pénzsükséglet miatt esetleg igen magas kamatokot kell fizetnie, csak hogy pénzhez juthasson.

A nevezett iroda által egy a birtokosokra nézve igen fontos s eddig nélkülözött hiány lett pótolva, mert míg előbb csak hosszas utánjárás és idővesztegetés után lehetett czélt érni, most a birtokosság, pénzsükségletében egyszerűen ezen irodához fordul, mely a legrövidebb idő alatt eszközli a kívánt pénzösszeget.

A kölcsönvétel „Jelzálogra, telekkönyvezett földbirtokra” történik és pedig 5000 frttól kezdve a legmagasabb összegig. A kölcsönösszeget felvevőnek 32 év alatt kell törlesztenie, s ez azon kedvező feltét mellett eszközöltetik, hogy az illető félvélenként előlegesen csak 6% kamatot, 1% törlesztést, tehát összesen 7%-ot fizet a felvett pénzösszeg szerint.

A kölcsönösszegek jelzálog levelekben adatkak ki, melyeket a „kereskedelmi ügyn. iroda” készpénzzel fizet 88 frttól 90 frtig.

Itt szükségesnek tartom megemlíteni, hogy az iroda jelzálog-ügyleteit már három év óta folytatja, folytatta azt megszakitás nélkül a bécsi „krach” alatt is, midőn a pénzintézetek legnagyobb része nemcsak a jelzáloghitelt, hanem még a személyes hitelt is megszüntette. Ezen idő alatt is, 88—90 frttal fizette a zálogleveleket, holott ily magas árban az egész osztrák birodalomban létező összes földhitelintézetek legtekintélyesebbjei sem tudták értékesíteni zálogleveleiket, mert a legjobb pénzvizonyok közt is csak 83—86 frttal válták be, s jelenleg így sem képesek jelzálog-kölcsönöket nyújtani.

Ez iroda még azon előnyel bír más hitel intézetek felett, hogy itt időközben is tetszés szerinti törlesztéseknél ugyanolyan záloglevelek minden levonás nélkül teljes névértékben fogadtatnak vissza, akár mint részletes törlesztés, akár pedig mint még fizetetlen tőkemaradvány.

Az iroda eddig 5000 frttól 60,000 frtig terjedő kölcsönügyleteket kötött ily záloglevelekre s a felek legnagyobb megelégedését nyerte ki, mert azokat feltűnő gyorsan és olcsón eszközölte.

Hogy egy eclatáns példát hozzak fel, én magam kötöttem nevezett irodával egy 10,000 frtig terjedő kölcsönügyletet. A 10,000 frt jelzalog-papírért, fizetett nekem az iroda 9000 frtot, mely összegért fizetek kamat és törlesztéssel együtt félevenként 350 frtot, s e fizetéssel 32 év alatt tőke és kamat törlesztre lesz, míg bármely pénzintézetnél is a 9000 frt után legalább 900 frtot, esetleg többet kellene fizetnem évenként, s a tőke ez által még sem apadna.

Ennyit tartotam czélszerűnek a t. szerkesztő ur szives engedelmével közleni, az iroda működése, hatásköre s a birtokosságra nézve felette hasznossága felől, hogy azok figyelmét, kik pénzügyeleteikben néha hátrányos forrást keresnek fel, e mindenek felett előnyös életrevaló irodára irányítsam.

Tisztelettel lévén a t. szerkesztő urnak,

Kolozsvárt, június hó 3. 1874.

Voith Jozsef.

EGYVELEG.

* A kisbéri államnémesben a telivér árverés májushó 27-én folyt le nagyon kedvező sikerrel, miután az eladásra szánt 29 éves csikó közül 22 összesen 40,550 frton elárvereztetett, egy csikó átlag-ára tehát 1843 frt volt, míg az 1867. év óta elért legmagasabb átlag csak 1444 frtot tett. A legnagyobb árt Lichtenstein herceg fizette 6700 frta egy sárga kancza csikóért, apja Blair Athol, anyja Firefly, a kikiáltási ár 2000 frt volt.

* A sertések óriási termékenységének egy példáját közlik a német gazd. lapok. Egy az álczás és az angol sertés keresztezéséből származott kocza 1869 május 9-től 1873 december 13-áig, tehát négy és fél év alatt tizenkétszer malacozott összesen 180 dbot. átlagul egyik egy malacozásra 15 db. egy évre 40 db. Legnevezetesebb, hogy e nagyszámu utód — tiznek kivételével — mind felneveltetett.

* Bortermelők egyesülete van alakulóban Budapesten és e czélból májushó 24-én már előértekezlet is tartatott. Az egylet czéljáiul a következők lettek kitűzve: kísérleti szőlő berendezése, népszerű felolvasások a szőlő okoszerű művelése és a pinczekezelés érdekében, izelő csarnok felállítása a kóstolás és adás-vevés könnyítésére. Jeles oenológunk, Dr. Entz Ferencz, szives készséggel ajánlotta fel közreműködését, és így az egylet már fejlődése első stadiumában egy elismert szakférfiu dús tapasztalataival rendelkezik.

— A római kath. püspökök és káptalanok kezén lévő erdők berendeztetnek. Miként illetékes helyről értesültünk, a vallás- és közoktatási min. kir. minister Király Ő Felségétől kikérendő engedély alapján szándékozik, a kath. püspökök és a káptalanok kezén lévő erdőket a használhatóság és a használat mérvének ismerete végett a közalapítványi erdőrendezés által gazdaságilag berendeztetni. Miután ez intézkedés az erdők gazdasági érdekének megóvása mellett az illető birtok-testek jelen és jövő használatának érdekeit is egyaránt biztosítja: kétséget sem szenved, hogy egy okoszerű alapon fogantatandó gazdasági berendezés minden részről elismeréssel találkozand. (Erdészeti lapok.)

— Hogy lehet a savanyított káposztát elromlástól megóvni. Ha a káposzta felületén penész támadt és az eltávolítás után is gyakrabban ismétlődik, mi által a káposzta nem csak kellemetlen penészt kap, hanem egészen el is romolhat; töltsünk az edénybe egy measures gabona pálinkát (nem burgonya-pálinkát) és ezt mindannyiszor ismételjük, a hányszor a hordóból káposztát veszünk. Négyyszer ismételve rendszerint elégségesnek mutatkozott. Az így kezelt káposzta nemcsak kitűnően tartós lesz, hanem igen kellemetes borizt nyer. (Falusi gazda.)

* Uj guanotelepeket fedeztek fel legközelebb Peru Trapaca nevű tartományában, melyek megközelítő számítás szerint 160 millió mázsa trágyaanyagot, fognak szolgáltatni. A vegyelmezés számos próbában 9—15 % ammoniákat, csak 1—5 % vitzartalmat és a mi példátlan 10—13 % oldható phosphorsavat mutatott ki; oly nagy százalék, mely a legjobb Chinchas guanót is 2—3-szorta felülmulja. A Chinchas szigetek már-már kimerült telepei tehát nemcsak pótolva hanem az értékesebb új trágya által a continens szükséglete huzamosabb időre biztosítva is van.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

TAUFFER FERENCZ

Kolozsvártt.

Ajánlja a T. cz. gazdaközön-
ségnek dusan ellátott

mag- és termény-raktárát,

hol is mindennemű lóhere, fűta-
karmány, répák, bükköny, KANADAI
és sziberiai zab, kerti és virágmag-
vak a legjutányosabb árakban
kaphatók.

(1)

(23—26)

Jelzalog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvizonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utcza 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 23—52

TARTALOM: A burgonya betegségről.
— Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán.
(Folytatás.) — Levelezés. — Egyveleg.
— Piaczi árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák merő 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Ára krajczárokbán										
Kolozsvár	május 28	740—760	520—540	480—500	180—200	450—464	160	90	1100	23
Nagy-Várad	mart. 31	694—780	580—651	180—540	170—190	420—450	120	80	900	26
Maros-Vásárhely	május 21	596—666	470—499	454—486	154—168	—	200—220	110—160	1230	20
Károly-Fehérvár	máj. 16	620—630	510—525	485—500	180—260	—	255—275	95—140	1000	22
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	febr. 28	648—728	578	454—462	146—153	348	—	—	—	20
Besztercze	május 19	600—650	440	480	160	—	110—140	80—130	750	15
Nagy-Enyed	május 21	600—645	500—560	425—450	190—210	—	290—300	55—65	1100	20
Szamosujvár	május. 18	640—720	500—580	440—480	180—190	—	240	500	1200	20
Deés	május. 26	720—760	620—660	500—520	180—190	—	130—140	65—90	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 71 frt 50 kr. Ezüst árkelet 106.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott 3583 darab hizó ökör. A forgalom élénkebb; árak: magyar 29 $\frac{1}{2}$ —32 $\frac{1}{2}$ frt. német hizó ökör 30—32 frt. a vágó súly mázsája.

VICTORIA

(3) biztosító társaság Kolozsvárt (alapítva 1865-ben)

(12—26)

biztosításokat eszközöl.

I. Tüzkárok ellen: mindenféle épületek, gyárok raktárak, kereskedési és ipar cikkek és készletek, házi berendezések, gazdasági eszközök, elcsépelet vagy csépletlen gabona neműekre és széna s egyéb takarmányokra, épületben vagy szabad ég alatt (a villámcsapás által okozott tüzkár szintén megtérítetik.)

II. Jégkárok ellen: minden nemű mezei terményekre, mint takarmány fűvek, kukuricza, gabna félék, olajos növények, szőlő és dohány termésre (a kár felvételi költségeket a társaság hordozza s a megbecsült kár egészen fizettetik.)

III. Az emberéletére minden módozatokban mint:

- a biztosított bármikor törtéendő halálakor fizetendő tőkére
- két biztosított egyén bármelyikének hamarabb bekövetkező halálakor fizetendő tőkére
- a biztosított előre meghatározott korévében fizetendő tőkére
- kiházasítási tőkére
- nyugdíjakra minden nemben, végre
- Elfogadunk az általunk megnyitott és biztosított eredményü túlélési csoportokba teljesítendő betéteket

A „Victoria“ által kifizetett károk összege

ket milliót

halad s biztosítóinak káraik gyors és méltányos kifizetéseért nem csak alap- és tartaléktőkével, de évenként a milliót haladó bevételeivel is jót áll.

Közelebbi felvilágosítással szolgálnak a vezér-, fő- és alügynökségek s felügyelők.

Ajánlatok, ügynökségek vagy felügyelőségek elvállalása iránt, egyenesen az igazgatósághoz intézendők.

A „Victoria“ biztosító társaság.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt